

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Янна Павлова Рускова, ШУ „Епископ Константин Преславски“
на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...,
научна специалност „Методика на обучението по музика“

Автор: Рая Степановна Ковачева

Тема: „Иновативни подходи в обучението по музика в пети и шести клас на общообразователното училище“

Представените документи и материали дават основание за това, че докторантката Рая Степановна Ковачева отговаря на изискванията на ЗРАС и съответните правилници.

Професионалният опит и творческата ѝ биография показват, че защитата на докторската теза е естествен етап от цялостното ѝ кариерно развитие, че като начин за експлициране на знания, умения и компетентности е доказателство в защита на нейния професионализъм. Обобщаването на постигнатото в творческата ѝ дейност като учител по музика, който има особен интерес към българския музикален фолклор, е основа за един завършен научен труд.

Дисертационният труд е свързан със значим проблем, насочен към конкретизирането на търсенето на онези начини, форми, пътища в обучението по музика в общообразователното училище, които допринасят за цялостното развитие на ученика в триединството „музикална компетентност – културна компетентност – духовност“. В този смисъл, поставената тема за търсенето на иновативни подходи намира конкретизирано разгръщане чрез тълкуването и преследването за осъществяване на целите и задачите на обучението по музика в училище в тесния им контекст – като процес на развитие и формиране на музикалността, на музикални способности в процеса на общуване с музикалното изкуство, в частност – развитие на музикално-ритмическите

способности чрез целенасочено използване на български музикален фолклор. Проблематизирането на идеите за използването на разнообразието на музикалния ни фолклор в общообразователното училище не е нов момент в научните и практически разработки. Но предложеният от докторантката поглед – извеждане на цел, задачи, хипотеза и последващи ги, изпълнени *със съдържателни практически примери и дейности* – аргументи за дейностно практическо начало, както и доказването по експериментален път на положителното им въздействие, са достатъчно силен аргумент в полза на актуалността и прецизността на труда, на разглежданото и изследваното в него, на широкото позоваване на литературни източници, на детайлното представяне на приложения – всичко разгърнато в респектиращите 248 страници.

Правилно е насочването, съобразно тематиката, към определена възраст – ученици от пети и шести клас, когато, както се аргументира, е най-широкообхватното представяне в учебните програми на музикалния ни фолклор. Достатъчен е именно само този аргумент, както и въобще загрижеността на държавата за присъствието на народната музика във всички етапи и класове в българското училище, а не толкова установеният от докторантката спад с 6% в присъствието на песенни и други образци, както и конкретни теми, свързани с фолклора ни в новите учебници (формалният брой може би не отразява пълноценно състоянието на проблема, необходими са други анализи...). Прави впечатление добрата информираност на докторантката по отношение на различни съвременни технологии (ИКТ), интерактивност, иновативност, игрови и др. форми на работа, които са съвременен прочит на много възможности за работа. Може би би представлявал интерес и конкретното им приложение с насочеността на дисертационното изследване, т.к. някои от посочените не намират конкретно място в представения модел на обучение (MuseScore, блог, уеббазирани игри, е-учебник и др.). Верен обаче е изследователският мотив на авторката за аргументиране и апробиране на *конкретен модел за работа*, водещ до развитие на музикално-ритмическите способности на учениците, основан на българската народна музика, която е изключително богат източник на образци с разнообразен метро-ритъм. Методическият модел се

основава на разбирането, че усвояването на знания, развитието и формирането на способности става по-лесно и по-успешно чрез адаптирани интерактивни, игрови методи и методи с интегриране на ИКТ (музикални мобилни приложения, интернет).

Същностното разкриване на изследването в дисертационния труд е направено във втора и трета глава: постановка, организация и методология на изследването, с ясно аргументирани 6 критерии и съответни специфични показатели; методически модел – с разнообразни конкретни задачи, обогатени с активни и интерактивни методи и форми на работа (адаптирани модели, интердисциплинарност, работа за ключови компетентности, дискуссионност, проектност, с насоченост и към саморефлексия). Практически интерес би представлявало прилагането на конкретни примери от тестове, разработки на ученици – от проектна и др. дейност, на конкретни нови ресурси, изработени от авторката и качени в позволяващата това платформа на е-учебника, който използва... Коректно и подробно се описват всички етапи на изследването, използваните и разгърнати авторски задачи и форми на работа, диагностициращ тест с постигнатите резултати според установените критерии и показатели. Внимание заслужава и табличното и графичното им представяне. Статистическата обработка и анализът на резултатите от педагогическия експеримент (в четвърта глава) са представени подробно, ясно, аргументирано. Сравняват се резултати, правят се изводи, дават се и насоки за работа. Доказва се положителният ефект от приложената методика на работа. Резултатите доказват, че разработеният модел на работа е ефективен: прилагането на разработената методическа система стимулира развитието на музикално-ритмическия слух на учениците, което пък е предпоставка за пълноценно общуване с музикалното изкуство.

Приносите на представения дисертационен труд са явни и ярки, имат и научна стойност, и практическа значимост:

➤ Налице е цялостен труд, с изследван проблем за значението на пълноценното развитие на музикално-ритмичния слух на основата на целенасочено използвани съвременни иновационни форми на работа, свързани с участието на музикалния ни фолклор;

- Създаден е и е апробиран модел с конкретни практически дейности, форми на работа за развитие на музикално-ритмичните способности;
- Предложената методика на работа води до мотивиране, интерес, провокиране на творчески потенциал у учениците като основа за цялостното им развитие, за формиране на специални и ключови компетентности, за изграждането им като личности въобще, каквато е и основната цел на обучението по музика в общообразователното училище.

В процеса ми на проучване на труда, на проследяване на литература по темата не са открити моменти на плагиатство.

Авторефератът отразява структурните и същностните компоненти на дисертационния труд. Включва оригиналното му съдържание – изследователски акценти, теоретични предпоставки, резултати от апробирането на технологичния модел, изводи и приносни моменти.

Представени са 6 публикации, които съответстват на темата на дисертационния труд. Те презентират негови основни моменти, някои го разширяват в определен аспект (проблематизиране на междупредметни връзки в началното училище, на занимания с музикален фолклор извън училище).

Дисертантката Рая Ковачева убедително защитава тези и становища, умее да провежда експеримент и да го описва според изискванията, проявява знания, умения и компетентности за анализ и аргументиране. Изследването има категорична теоретико-практическа актуалност и приносни моменти.

Това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното жури да гласуват за присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на Рая Ковачева.

16 април 2019 г.

Рецензент:

(доц. д-р Я. Рускова)